

Inwoners aan het roer van de energietransitie

Voor een succesvolle energietransitie - van grijze naar groene stroom - is de medewerking van inwoners en ondernemers een must. Maar hoe krijg je deze mensen mee? Voor een antwoord op die vraag namen [Bertram van der Wal](#) (Hiemstra & De Vries) en [Jeanine Pothuizen](#) (Klimaatcoach) een kijkje in Hummelo, waar Jan Klein Kranenburg voorzitter is van de coöperatie Zonkracht Hummelo. Jan, naar eigen zeggen een 'realistische duurzaamheidsman', vertelt over de kracht van deze samenwerking en de lessen en successen die eruit voortkwamen.

Jan Klein

Kranenburg woont met zijn jonge gezin in het Achterhoekse Hummelo. Hij werkt bij Rijkswaterstaat als projectleider van de CO₂-prestatieladder. Zijn vrije tijd vult hij met zijn werkzaamheden als voorzitter van Zonkracht Hummelo, een lokale energiecoöperatie die met zonnepanelen op collectieve daken in één jaar tijd bijna 200.000 kWh aan zonne-energie leverde aan 63 huishoudens in Hummelo en omgeving. Jan, trots: 'Daarmee leveren we een positieve bijdrage aan de regionale energiedoelstellingen, de doelstellingen van het Gelders energieakkoord en de landelijke doelstellingen rond de energietransitie.'

Mooie meevaller

Dat betaalt zich uit: Omdat in de oorspronkelijke berekeningen rekening werd gehouden met een kleine 172.000 kWh vormden de 200.000 kWh in 2019 een mooie meevaller voor de leden van de lokale energiecoöperatie: zij kregen het fiscale voordeel van het afgelopen productiejaar onlangs op hun bankrekening gestort.

Maar, zegt Jan: 'Ik merk dat het veel mensen niet alleen om het geld te doen is. Het gaat ook

Inwoners aan het roer van de energietransitie

om gemeenschapszin en duurzaamheid. Veel mensen begrijpen de financiële ins en outs niet helemaal, maar investeren toch een paar duizend euro. Gewoon uit waardering voor een dergelijk initiatief en het vertrouwen in de enthousiaste groep mensen die erachter zit. We kregen geen cent van de gemeente, maar hadden wel aanloopkosten. Juist deze uitdaging zorgde voor een hechte en gedreven werkgroep die met allerlei creatieve ideeën op de proppen kwam. Met haar drie installaties heeft Zonkracht Hummelo inmiddels 114.000 kg aan CO₂-uitstoot vermeden, wat correspondeert met het planten van 385 bomen.'

De coöperatie in Hummelo is dus meetbaar succesvol. Met dit soort voorbeelden is het begrijpelijk dat steeds meer overheden coöperatieve initiatieven willen stimuleren. Daar kleeft tegelijkertijd een risico aan. Jan: 'De kracht van een coöperatieve aanpak zit in het *bottom-up* karakter. Door *top-down* een coöperatief initiatief te organiseren zul je nooit dezelfde bevoegenheid erin krijgen.'

Klein beginnen

Jan zag dit in zijn omgeving gebeuren. 'In ons geval zijn we klein begonnen. Je moet een beetje mazzel hebben met die ene ondernemer die gewoon iets extra's wil doen. Wij zijn begonnen met één enthousiaste ondernemer, Ronald Pelgrom van IJsboerderij De Steenoven. Hij stelde zijn staldak ter beschikking om zonnepanelen op te leggen. En zo rolden we van het ene initiatief in het andere. We vonden een tweede dak bij een melkveebedrijf in dezelfde straat en een derde ondernemende boer die een open stal ging bouwen voor zijn Limousinrunderen kwam zelfs bij ons om te vragen of hij mee mocht doen met zijn dak. Zo word je stukje bij beetje groter.'

Naast de kracht van de koppeling met sociale ondernemers die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen, onderstreept Jan het belang van een goede relatie met de gemeente en de wethouder. 'We hebben bestuurders ook direct betrokken en geactiveerd. Niet alleen door ze te vragen om het lintje door te knippen tijdens de opening, maar ook om een blijvende relatie op te bouwen en kennis en ideeën uit te wisselen in onze gezamenlijke opgave rond de energietransitie. Inmiddels hebben we een periodiek overleg tussen de wethouder, duurzaamheidsambtenaren en alle energiecoöperaties binnen de gemeentegrenzen en hebben we het gevoel dat we een serieuze gesprekspartner zijn.'

Goede doorontwikkeling

Daarnaast ziet Jan toe op een goede doorontwikkeling van de organisatie van de coöperatie. 'We startten met een brede werkgroep van meer dan 10 mensen die echt wilden 'bouwen'. Het grootste deel van deze mensen zag zichzelf echter niet terugkomen in een bestuursfunctie. Dat is logisch: iedere fase vraagt weer om andere kwaliteiten. Wij zagen het echter wel als onze taak om te bewaken dat mensen die zich meldden voor een bestuursfunctie hetzelfde enthousiasme en de besmettelijke motivatie hebben om verder te bouwen op het fundament dat was neergezet. Daar moet je op sturen als voorzitter, en dat levert soms lastige gesprekken op. Uiteindelijk is een samenhangende groep ontstaan die zijn taak serieus neemt. En dat hebben we nodig, ook om vertrouwen te geven richting onze leden, die soms veel geld in zo'n coöperatie stoppen. Ik denk dat de grootste kracht is van Zonkracht Hummelo dat onze leden ons vertrouwen. Wij doen ons uiterste best doen om die verwachtingen waar te maken.'

Iedere kern zijn eigen coöperatie

Jan gunt iedere dorpskern of wijk zijn eigen coöperatie. 'Ik denk dat ze onmisbaar zijn in de energietransitie, mits aan een aantal belangrijke voorwaarden wordt voldaan. Eén daarvan is dat ze altijd een burgerinitiatief moeten zijn zonder winstoogmerk. Ik heb mijn sterke twijfels bij coöperaties die door commerciële partijen worden opgezet en meeliften op het groeiende vertrouwen in de burgerbeweging, maar eigenlijk een vermomming zijn voor een commerciële *business case*. Investeer daarnaast in je team. Dat hoeft niet per se groot te zijn, maar moet wel bestaan uit mensen die goed zijn in wat ze doen.'

Gevraagd naar de toekomst van Zonkracht Hummelo reageert Jan enthousiast. 'Er is nog genoeg te doen voor ons. Het slagen van initiatieven lijkt steeds meer afhankelijk van de kleine schaal, van sociale cohesie en van betrokken inwoners en ondernemers. Dat moeten wij uitnutten. De slag die ik nog graag wil maken, is het uitwerken van een idee van een medebestuurder, namelijk het verbinden van jong en oud. Er is interesse voor duurzaamheid bij de jeugd, maar het geld voor maatregelen zit eerder bij hun ouders. Hoe zet je jongeren in om de ouders te beïnvloeden? Dat vind ik een interessante vraag. En daarnaast zijn er nog genoeg ideeën, zo zijn we nu bezig met een samenwerking met een regionale energiecoach om onze leden ook kennis te laten maken met energiebesparingsmogelijkheden. Genoeg reden om Zonkracht Hummelo te blijven volgen de komende tijd', besluit Jan.

Meer weten?

Meer lezen over de energietransitie? Lees ook het [interview met Paul Hofman](#) (wethouder duurzaamheid in Bronckhorst). Lees ook onze [zeven inzichten](#) voor een succesvolle energietransitie.

Doorpraten over de transitie in klimaat en energie in de praktijk? Samen optrekken? Kijken naar een echt werkbare transitie in klimaat en energie met het oog op jouw praktijk? Lijkt ons interessant en relevant. Neem dan even [contact](#) met ons op.